

Завідувач кафедри міжнародного права
ДВНЗ Ужгородського національного університету
к. ю. н. /міжнародне право/, доцент, проф. кафедри

**Концепція розвитку кафедри міжнародного права ДВНЗ
“Ужгородський національний університет” та пріоритетні напрями
освітньої, методичної та наукової діяльності на 2015 – 2025 рр.¹**

Преамбула

Інтернаціоналізація культури, знань та наукових досліджень, еволюційні трансформації сучасної університетської освіти в Україні, запровадження концепції безперервної освіти, інформаційних, комп'ютерних, інтернет-технологій та новітніх засобів комунікації в навчально-методичній та науково-дослідній процеси обумовлюють необхідність розробки відповідної системи діяльності професорсько-викладацького складу кафедри міжнародного права для підготовки юристів – міжнародників.

Концепція розвитку кафедри міжнародного права ґрунтується на сучасних принципах організації процесу освітньої, методичної, наукової діяльності, що є основою для підготовки та виконання середньострокових і короткострокових програм діяльності, прийняття управлінських рішень для успішного функціонування кафедри.

Програмною метою Концепції розвитку кафедри міжнародного права є формування інтелектуального потенціалу професорсько-викладацького складу кафедри, інноваційних основ організації системи навчального процесу, науково-методичної роботи та наукової діяльності, створення умов для професійної підготовки фахівців зі спеціальності «Міжнародне право», заснування і розвиток сучасної української школи міжнародного права ДВНЗ “Ужгородський національний університет”.

Структура програми « Концептуальні основи розвитку кафедри міжнародного права Ужгородського національного університету та пріоритетних напрямків освітньої, методичної,

¹Автор висловлює вдячність за сприяння та рекомендації у процесі підготовки Концепції розвитку кафедри міжнародного права УжНУ колегам: доцентам М.В Ковальовій, О.І Котляр, І.О. Колотусі, Т.О. Свиді, О.В. Білашу, А.В. Андрушку, А.Й. Головачу, В.В. Гомонаю, старшим викладачам В.І. Дербаку, В.В. Новицькому, В.В. Гецько, О.В. Дьордяк. Особлива подяка за підтримку професору, д.ю.н., Я.В. Лазуру, професору Х. М. Олексіку, д.ю.н. М.В. Савчину, консультантам д.і.н. проф. І.І. Вовканичу, д.е.н., проф. В.О. Приходьку, проф. О.Я. Рогачу, проф. М. Лендєл, проф. В.І. Яремі, доцентам, к.ю.н. Т.О. Карабін, М. Менджул .

наукової діяльності на 2015–2025 рр.» (надалі: «Концептуальні основи розвитку кафедри міжнародного права ДВНЗ УжНУ») містить такі розділи:

Преамбула

1. Статус кафедри міжнародного права.
2. Нормативно-правова основа діяльності кафедри
3. Програмні завдання наукової Концепції розвитку кафедри міжнародного права та пріоритетні напрями освітньої, методологічної, наукової діяльності
4. Принципи організації процесу освітньої, методичної, наукової діяльності кафедри міжнародного права.
5. Основні концептуальні напрями організації навчально-методичного, навчально–дослідного процесу, сприяння більш широкому визнанню міжнародного права.
6. Наукова діяльність кафедри міжнародного права. УжНУ
7. Наукове співробітництво з провідними вітчизняними та зарубіжними/ світовими університетськими центрами міжнародного права.
8. Механізми реалізації та прогнозовані результати впровадження програми « Концептуальні основи розвитку кафедри міжнародного права Ужгородського національного університету та пріоритетних напрямків освітньої, методичної, наукової діяльності на 2015–2025 рр.»
9. Прикінцеві положення.

I. Статус кафедри міжнародного права

Кафедра міжнародного права та міжнародних відносин створена у 1997 р. у структурі Ужгородського державного інституту інформатики, економіки і права, який у 2004 р. реорганізовано у Закарпатський державний університет IV рівня акредитації.

У 2013 р. у зв'язку з об'єднанням Закарпатського державного університету та ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (надалі УжНУ) кафедра перейменована і набула статусу кафедри міжнародного права УжНУ.

Кафедра міжнародного права УжНУ є профілюючою і здійснює підготовку фахівців за спеціальністю – 6.030202, 7.03040101, 8.03040101 « Міжнародне право ».

Викладання дисциплін циклу професійної та практичної підготовки міжнародно-правового спрямування, а саме: міжнародного (публічного) права, міжнародного приватного права, європейського права здійснюється виключно штатними викладачами, які захистили дисертаційні дослідження зі спеціальності «Міжнародне право»; також за участі викладачів інших структурних підрозділів УжНУ з науковим ступенем не нижче доктора філософії (кандидата юридичних наук).

Викладачі міжнародно-правових дисциплін вільно володіють двома і більше офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй, проходили стажування у вітчизняних та закордонних університетах, мають досвід дипломатичної роботи у міжнародних організаціях. Професорсько-викладацький склад кафедри має досвід наукової, педагогічної та практичної діяльності у галузі

міжнародних відносин та зовнішньої політики у міжнародних організаціях, зарубіжних інститутах, досвід захисту прав людини, прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у міжнародних судових інстанціях, а також через публікації авторських матеріалів з міжнародно-правової проблематики, в тому числі наукових, навчально-методичних розробок з дисциплін напряму підготовки «Міжнародне право» .

2. Нормативно-правова основа діяльності кафедри

Нормативно-правовою основою наукової Концепції розвитку кафедри міжнародного права Ужгородського національного університету та пріоритетних напрямів освітньої, методологічної, наукової діяльності є:

Конституція України;

Закон України «Про вищу освіту»;

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;

Галузевий стандарт вищої освіти України 2013р. « Міжнародне право », галузь знань – 0302 "Міжнародні відносини », напрям підготовки «Міжнародне право» – 6.030202, 7.03040101, 8.03040101;

Законодавство України про працю, про освіту, рішення Уряду України, нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки України, Статут ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Велика Хартія університетів (Magna Charta Universitatum (18 вересня 1988 р.) про формування європейської та світової співдружності університетів;

Резолюція Генеральної Асамблеї «Десятиліття міжнародного права ООН» (A/RES/44/23 від 17 листопада 1989 р.) про необхідність “сприяти викладанню, навчанню, поширенню та більш широкому визнанню міжнародного права”.

3. Програмні завдання наукової Концепції розвитку кафедри міжнародного права та пріоритетні напрями освітньої, методологічної, наукової діяльності

Необхідність розробки концептуальних основ щодо подальшого розвитку кафедри міжнародного права ДВНЗ «Ужгородський національний університет» обумовлена такими об'єктивними обставинами:

– загальні закономірності розвитку світової університетської освіти , поширення знань і виховання нових поколінь передбачає, що в сучасному світовому правопорядку фахівці зі спеціальності « Міжнародне право» повинні служити інтересам захисту прав людини, миру і безпеки народів;

– впровадження в університетський навчальний та науковий процеси інформаційно-комунікаційних та інноваційних технологій;

– створення організаційно - інституційних умов для подальшого розвитку та визнання кафедри міжнародного права Ужгородського національного університету в якості одного із провідних вітчизняних університетських Центрів міжнародного права;

Програмні завдання наукової Концепції розвитку кафедри міжнародного права та пріоритетні напрями освітньої, методологічної, наукової діяльності спрямовані на професійну підготовку конкурентоздатних фахівців зі спеціальності «Міжнародне право», які відповідають таким професійним вимогам:

- володіють поглибленими знаннями з міжнародного публічного права, міжнародного приватного права та права Європейського Союзу;
- здатні до юридичного аналізу системи міжнародних відносин та міжнародної політики;
- можуть ефективно працювати у відповідному міжнародному та національному середовищах в інтересах незалежної та суверенної держави України;
- вільно володіють більше, ніж двома офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй;
- доповнюють набуті системні знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій, навички використання програмних засобів для роботи в комп'ютерних мережах, удосконалюють умінням створювати бази інформаційних даних і використовувати інтернет-ресурси.

4. Принципи організації процесу освітньої, методологічної, наукової діяльності кафедри міжнародного права

Кафедра – це основний структурний підрозділ вищого навчального закладу, що здійснює освітню, методичну та наукову діяльність за фахом «Міжнародне право» на основі пріоритетності таких принципів:

1) навчання, дослідження, створення сучасної системи університетських знань для працевлаштування випускників кафедри міжнародного права;

1) моральності й інтелектуальної незалежності дослідницької та викладацької діяльності від будь-якої політичної й економічної влади в інтересах задоволення потреб суспільства;

2) неподільності та відповідності навчання, викладання, дослідницької роботи потребам і запитам суспільства, які постійно змінюються з метою досягнення універсальних знань;

3) свободи в дослідницькій та викладацькій діяльності гарантами чого виступають керівні органи університету, кожний у межах своєї компетенції;

4) відкритості та терпимості для діалогу між викладачами, які здатні передавати свої знання і володіють необхідними засобами для їхнього удосконалення студентами, які мають право, здатність і бажання збагатити свій розум цими знаннями;

5) безперервності вищої освіти як основи становлення компетентного фахівця з міжнародного права та розвитку особистості в інтересах служіння своїй незалежній і суверенній державі Україні після отримання університетської освіти;

6) системності в організації процесів викладання, навчання, проведення наукових досліджень з міжнародного права на основі використання досягнень сучасної науки, інформаційних технологій;

7) науковості та прогностичності навчально – методичного процесу, наукових досліджень міжнародного права та впровадження отриманих результатів у навчальний процес викладання, вивчення міжнародного права;

5. Основні концептуальні напрями організації навчально-методичного, навчально-дослідного процесу, сприяння більш широкому визнанню міжнародного права.

- формування інноваційної системи організації навчального процесу на основі сучасних педагогічних, інформаційних, комп’ютерних та інтернет-технологій, засобів комунікації (форми, методи, методики технологій навчання) та підготовки індивідуальних/самостійних завдань студентів (моделювання міжнародно – правових кейс-ситуацій, метод створення проєктів, навчання у співробітництві, креативне навчання, аналіз та вивчення case–study рішень міжнародних судових інстанцій, групових форм роботи, ділових ігор, презентацій, тощо), що сприяють досягненню відповідного рівня теоретичних фундаментальних знань та практичних навичок з навчальних дисциплін міжнародного права;
- створення навчально-методичних матеріалів та посібників з кожного навчального курсу відповідно до вимог Галузевого стандарту вищої освіти України 2013 р. галузь знань – 0302 «Міжнародні відносини», напрям підготовки «Міжнародне право» – 6.030202, 7.03040101, 8.03040101;
- постійне оновлення на сайті кафедри необхідних навчальних матеріалів з кожної галузі міжнародного права та опублікованих наукових праць професорсько-викладацького складу кафедри;
- науково-методичне забезпечення навчального процесу сучасними інформаційними технологіями навчання (наприклад, підготовка електронних посібників з міжнародного права, інтерактивних курсів, електронних дидактичних комплексів);
- формування у студентів – юристів – міжнародників соціально-особистісних, загальнонаукових, інструментальних, загально-професійних, спеціалізовано-професійних компетенцій;
- подальший розвиток професійної компетенції викладачів кафедри в системі безперервності вищої освіти, наукових стажувань в зарубіжних та вітчизняних ВНЗ згідно з вимогами галузевого стандарту з міжнародного права;
- переформатування наявних тестових форм контролю знань студентів;
- пріоритетність науково-дослідної роботи студентів, аспірантів та здобувачів кафедри в межах навчального процесу (виконання наукових проєктів та їх презентація, в тому числі іноземною мовою), так і за його межами; підготовка студентів до участі у наукових студентських конференціях, олімпіадах, захистах дипломів іноземною мовою тощо;
- регулярна діяльність постійно діючого наукового семінару для професорсько – викладацького складу та студентів при кафедрі міжнародного права « Актуальні проблеми сучасного міжнародного права та міжнародних відносин»;
- розвиток кредитно-модульної системи організаційно-навчального процесу та застосування мультимедійних технологій навчання у процесі проведення лекційних, практичних занять, надання студентам навчальної інформації на електронних носіях;
- виконання через інтернет спільних навчальних проєктів/грантів зі студентами вітчизняних та зарубіжних ВНЗ, проведення необхідних консультацій, обмін інформацією з іншими студентами щодо навчального процесу;

- сприяння мобільності та конкурентоспроможності випускників – фахівців з міжнародного права на ринку праці України та зарубіжних держав через формування конкурентної системи навчання міжнародному праву;
- вдосконалення педагогічних способів і методів викладання шляхом проведення на регулярній основі науково-методологічних семінарів кафедри та науково-практичних конференцій;
- проведення наукових досліджень та науково-методичної роботи кафедри міжнародного права у тісному взаємозв'язку із вивченням практики міжнародних організацій, рішень міжнародних судових інституцій;
- забезпечення викладання таких дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, дисциплін міжнародно-правового спрямування на основі впровадження в університетські навчальний та науковий процеси інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право», «Міжнародне економічне право», «Міжнародні організації», «Право зовнішніх зносин Євросоюзу», «Дипломатична та консульська служба», «Основи наукових досліджень», «Судові системи та порівняльне судове право», «Міжнародне право», «Порівняльне цивільне право», «Вступ до спеціальності «Міжнародне право», «Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах», «Загальна історія держави і права», «Історія політичних та правових вчень», «Історія міжнародного права», «Правові основи туристичної діяльності», «Порівняльне конституційне право», «Міжнародно-правові механізми захисту прав людини», «Правничі системи сучасності», «Право міжнародних договорів», «Правове регулювання відносин України з ЄС», «Міжнародне інвестиційне право», «Міжнародне гуманітарне право», «Міжнародне інформаційне право», «Актуальні проблеми міжнародного приватного права», «Право міжнародних організацій», «Державне конфесійне право», «Теорія та практика міжнародного права», «Основи дипломатії», «Правове регулювання транскордонного співробітництва», «Відповідальність та санкції в міжнародному праві», «Цінності європейської цивілізації», «Право світової організації торгівлі», «Міжнародний правотворчий процес», «Міжнародна юстиція», «Міжнародна законність та міжнародний правопорядок».

6 . Наукова діяльність кафедри міжнародного права УжНУ

Пріоритетним напрямом розвитку кафедри міжнародного права визначена науково-організаційна діяльність, спрямована на досягнення креативних результатів наукових досліджень проблематики міжнародного права з метою одержання нових знань, впровадження їх на практиці у сучасний навчальний процес викладання, навчання, вивчення та методичного забезпечення.

Комплексна загально кафедральна тема наукового дослідження визначена “Теорія та практика трансформацій сучасного міжнародного права”. Державна реєстрація теми № 0115U007030.

У рамках наукової проблематики кафедри міжнародного права розроблені індивідуальні наукові плани кожного викладача кафедри.

Основна тематика наукового дослідження проблеми “Теорія та практика трансформацій сучасного міжнародного права” включає наступний орієнтовний перелік визначених питань :

- Трансформації міжнародного права та проблематика застосування методології дослідження;
- Історико – правові аспекти дослідження проблеми трансформації міжнародного права;

- Юридична сутність процесів трансформації міжнародного права: проблема труднощів які виникають у зв'язку з диверсифікацією міжнародного права;
- Питання легітимності застосування сили: міжнародно-правові норми та принципи (Стаття 51 Статуту ООН; Глава VII Статуту ООН).
- Проблема ефективності механізму міжнародно-правового регулювання міждержавних збройних конфліктів у контексті трансформацій міжнародного права.
- Загрози без кордонів та юридичні можливості попередження глобальних конфліктів засобами міжнародного права у взаємозв'язку з трансформаційними процесами;
- Трансформації міжнародного права та формування міжнародно-правового механізму глобального партнерства;
- Концептуальні підходи до викладання, вивчення та дослідження міжнародного права у вищих навчальних закладах України;
- Міжнародно-правові концепції глобального права, права інтернету або кіберправа та сприйняття відповідних трансформацій у міжнародному праві;
- Право ЄС та система сучасного міжнародного права;
- Правові наслідки формування правової системи (*sui generis*) європейського права ЄС в контексті трансформації загального міжнародного права;
- Проблематика ефективності механізму міжнародно-правового регулювання глобалізаційних процесів у період економічних криз;
- Агресія Російської Федерація проти незалежної і суверенної України: проблема міжнародно-правової відповідальності держави – агресора Росії;
- Теорія та практика застосування міжнародного права та іноземного законодавства у судовій практиці щодо анексованих територій Криму та відшкодування моральних та матеріальних компенсацій;
- Теоретичні основи взаємозв'язків сучасної системи міжнародних відносин і підсистеми міжнародного права;
- Сучасні виклики для двосторонніх відносин України і сусідніх Словаччини, Польщі, Румунії, Угорщини: міжнародно-правові аспекти;
- Міжнародно-правові аспекти регіональної політики України;
- Ефективність механізму міжнародно-правового регулювання регіональних міждержавних збройних конфліктів (на прикладі міждержавного збройного конфлікту Росії та Грузії, Росія - Україна);
- Міжнародно-правовий механізм створення та функціонування вільних економічних зон;
- Регіональні аспекти перспектив вступу України в ЄС і НАТО: міжнародно-правові аспекти;
- Цінності європейської цивілізації та міжнародне право;
- Міжнародне право, релігія та культура.

УІІ. Наукове співробітництво з провідними вітчизняними та зарубіжними світовими університетськими центрами з міжнародного права спрямовані на:

- організацію відповідної мережі наукових зв'язків з провідними вітчизняними та зарубіжними/світовими університетськими центрами міжнародного права;
- встановлення та розвиток партнерських відносин із кафедрами міжнародного права вищих навчальних закладів України, науково-дослідними установами та інституціями зарубіжних країн.

УІІІ. Механізми реалізації та прогнозовані результати впровадження програми «Концептуальні основи розвитку кафедри міжнародного права УжНУ та пріоритетних напрямків освітньої, методологічної, наукової діяльності».

Основною умовою реалізації та впровадження програми «Концептуальні основи розвитку кафедри міжнародного права УжНУ» є формування організаційно – правового та економічного механізмів у відповідності до нормативно – правових положень національного законодавства про вищу освіту, наукову і науково-технічну діяльність, галузевого стандарту вищої освіти України 2013р.« Міжнародне право» , законодавства України про працю, рішень Уряду України, нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, Статуту ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Великої хартії університетів (Magna Charta Universitatum (18 вересня 1988 р.) про формування європейської та світової співдружності університетів, Резолюції Генеральної Асамблеї «Десятиліття міжнародного права ООН» (A/RES/44/23 від 17 листопада 1989 р.) про необхідність “сприяти викладанню, навчанню, поширенню та більш широкому визнанню міжнародного права” та інш.

Сутнісними компонентами організаційно – правового механізму є система прав та зобов’язань суб’єктів та учасників впровадження Концепції, а також множина методів, форм і функцій управління діяльності кафедри міжнародного права, кожний із яких може бути направлений на організацію освітньої, методологічної, наукової діяльності та формування системи стимулів з метою отримання конкретних креативних результатів.

Основними елементами організаційного механізму реалізації програми «Концептуальні основи розвитку кафедри міжнародного права УжНУ» є:

- розробка і реалізація щорічних навчально-методичних та наукових планів/програм діяльності кафедри міжнародного права та ефективний контроль за ходом їх реалізації ;
- внесення на регулярній основі необхідних корективів програми «Концептуальні основи розвитку кафедри міжнародного права УжНУ та пріоритетних напрямків освітньої, методологічної, наукової діяльності»;

ІХ. Прикінцеві положення.

- Реалізація цієї Концепції покликана сприяти досягненню програмної мети примноження інтелектуального потенціалу професорсько-викладацького складу кафедри міжнародного права УжНУ та створення інноваційних основ/механізму ефективного вирішення завдань з метою: підготовки високопрофесійних, конкурентоздатних фахівців із спеціальності «Міжнародне право»;
- досягнення високої академічної репутації випускаючої кафедри міжнародного права, ділової поваги серед роботодавців, якісних змін контингенту студентів юристів - міжнародників;
- інтеграції у міжнародне наукове співтовариство;
- впровадження дієвих критеріїв наукових досліджень: наукова актуальність виконаного дослідження; обсяг наукової продукції, який вимірюється загальною або середньою кількістю публікацій, що припадають на одного викладача кафедри; виконаних і захищених дисертаційних робіт; завершених тем або зданих наукових звітів; написання нових підручників і наукових статей, монографій, читання нових курсів лекцій, що

ґрунтуються на наукових досягненнях в науковій роботі, проведення конференцій, семінарів, курсів, широкого залучення студентів до наукових досліджень;

- оцінювання ефективності наукових досліджень вчених кафедри; міжнародного права через впровадження системи моніторингу індексу кількості цитування як нормативного показника оцінювання ефективності діяльності дослідників з доступом до баз даних відстежування наукової цитованості: (Web of Science, SciVerse Scopus, Науково-видавнича інфраструктура "Наукова періодика України" (Scientific Periodicals of Ukraine) та ін.);
 - формування організаційно-правових, економічних умов для розвитку та визнання кафедри міжнародного права ДВНЗ «Ужгородський національний університет» в якості одного із провідних університетських центрів міжнародного права.
-